

Norminpurkua, normien lisäämistä ja pilkuntarkkaa noudattamista

Verkkouutisten 17.4.2024 artikkelin mukaan ”Hallituspuolueiden eduskuntaryhmien asettama norminpurkutyöryhmä on jättänyt kehysriihen yhteydessä ensimmäiset ehdotuksensa purettavista normeista hallitukselle. Listalla on 32 ehdotusta monelta eri alalta”. Norminpurkutyöryhmässä olevat eri puolueiden kansanedustajat vaikuttavat tyytyväisiltä työryhmän työhön. Muun muassa kansanedustaja Sinuhe Wallinheimon kerrotaan todenneen, että hallitusohjelmassa mainittu tavoite 300 purettavasta normista tällä vaalikaudella ei jää ainakaan tuosta työryhmästä kiinni. Samoin kansanedustaja Mika Poutalan mukaan tavoite on helpottaa ihmisten ja yritysten arkea.*

Normien purkaminen kuulostaa tietenkin upealta. Mutta aika näyttää, miten normien purut todellisuudessa toteutuvat. Positiivista kuitenkin on, että edes yritetään. Tuollainen uutinen normien purkamisesta saa joka tapauksessa aikaan mielikuvan, että tulevaisuudessa normien ja erilaisten säännösten määrä tulisi yhteiskunnassa vähentymään ja sitä myötä yritysten arki helpotumaan. Mutta miten asia oikeasti onkaan? Jos joitain normeja Suomessa saadaankin purettua, kuinka paljon uusia normeja ja erilaista sääntelyä samanaikaisesti tulee ja Suomesta että EU:sta?

Euroopan Parlamentin vaalit käydään kesäkuussa 2024. Parlamenttiin valitaan 720 edustaa entisen 705 edustajan sijasta. Parlamentin koko siis kasvaa. Pahoin pelkään, että kansalaisten ja yrittäjien arkea hankaloittavia säännöksiä tulee valtavasti lisää lähivuosien aikana. Toivoa todella sopii, että parlamenttiin valitaan henkilöitä, jotka eivät halua vain lisätä sääntelyä, vaan ovat valmiita niitä myös purkamaan. Olisi tärkeää, että EU:sta tulevan uuden säännösmassan rinnalla samanaikaisesti edes joitain yksittäisiä byrokraattisia säännöksiä kumottaisiin.

Kaikki ihmiset, niin myös EU:n parlamentin jäsenet ja heidän avustajansa, suomalaiset kansanedustajat ja heidän avustajansa, suomalaiset ja EU-virkamiehet ja heidän avustajansa, haluavat tehdä omissa työssään ratkaisuja, jotka he kokevat itselleen tärkeiksi. Yksi keino tuohon on uusien sääntöjen ja määräysten luominen, ja virkamiesten osalta jo luotujen säännösten pilkuntarkka noudattaminen. Tuon jälkimmäisen osalta erityisesti suomalaiset virkamiehet ovat ”taitavia”.

Olen ollut mukana kansainvälisissä leipomojärjestöissä parinkymmenen vuoden ajan. Noiden järjestöjen kokouksissa kuulemani perusteella voi tehdä sen johtopäätöksen, että EU-säännöt ovat kyllä kaikille samat, mutta sääntöjä vain tulkitaan eri tavoin eri EU-maissa. Monissa muissa EU-maissa tarkastuksia tekevät virkamiehet näyttävät ymmärtävän paremmin sen, että yritysten toimintaedellytysten parantaminen ja joskus myös yksittäisen

yrittäjän avustaminen on järkevämpää kuin yrittäjän toimintaedellytysten heikentäminen sääntöjen pilkuntarkalla noudattamisella.

Suomessa on paljon hyviä ja työhönsä sitoutuneita terveys- ja/tai työsuojelu- yms. tarkastajia ja muita virkamiehiä, jotka osaavat katsoa kokonaisuutta ja toimia muutoinkin kuin vain sääntökirjoihin pilkuntarkasti tukeutuen. Mutta valitettavasti on myös paljon niitä, jotka ”haluavat näyttää” virkatehtävänsä kuuluvaa valtaa valvonnan kohteelle. Vuosien varrella monet leipomo- ja/tai konditoriyrittäjät ovat olleet yhteydessä ja kerto-

neet yksittäisten tarkastajien pikkumaisuudesta ja virkaintoisuudesta. Lukuisat kuulemani tapaukset ovat olleet hämmäntävää kuultavaa.

Ohessa yksi konkreettinen esimerkki viranomaisen pilkuntarkkuudesta koskien erään leipomoyrityksen Oiva-tarkastusta. Tapauksessa oli kyse siitä, että elintarvikevalvontaa suorittava tarkastaja oli havainnut, että yritys oli säilyttänyt kurkkuviipaaleita +10 asteisessa viileäkaapissa, kun niitä sääntöjen mukaan olisi tullut säilyttää enintään +6 asteisessa jääkaapissa. Tarkastaja merkitsi Oiva-raporttiin ”korjattavaa ☹️” ja raportin huomio-kenttään maininnan ”*Elintarvikkeiden säilytyksessä on huomautettavaa*”, koska hän oli havainnut tuon epäkohdan. Sen sijaan jos yrittäjä olisi tarkastuksen aikana havainnut saman epäkohdan ennen tarkastajaa (siis tarkastajan läsnä ollessa) ja korjannut tilanteen, epäkohtaa ei olisi merkitty lainkaan Oiva-raporttiin. Valitettavasti tarkastaja ehti ensin.

Voisi kuvitella, että myös elintarvikevalvontatarkastajan oman työn kannalta olisi tarkoituksenmukaisempaa, jos nuo kurkkujen siirrot +10 asteisesta kaapista +6 asteiseen kaappiin olisi tehty paikan päällä tarkastajan läsnä ollessa. Asia olisi tullut tuolla kuntoon. Mutta nyt tarkastaja teki valvontakäynnistään Oiva-raportin, antoi ”korjattavaa” merkinnän ja lähetti tarkastuskäynnistään laskun yritykseen. Jonkin ajan kuluttua tarkastaja tuli uudella valvontakäynnillä toteamaan, että kurkut olivat oikeassa jääkaapissa ja kirjoitti uuden Oiva-raportin. Ja lähetti siitä yritykseen uuden laskun. Näin saatiin samalla kerättyä yrittäjältä rahaa kunnalle. Jokainen voi miettiä, kuinka järkevää on tuollainen pilkuntarkka pikkumaisuus. Toki tarkastaja voi aina sanoa, että hän vain noudatti hänelle annettuja ohjeita.

Ketä tai keitä tuollaiset säännöt/ohjeet ylipäänsä palvelevat? Ehkä viranomaistoimintaa itseään? Tuollaiset säännöt ovat joka tapauksessa hyvä esimerkki siitä, että norminpurkutalkoita todellakin tarvitaan, myös elintarvikealalla. Vai kuvitteleeko joku, että elintarvikeeturvallisuus paranee, kun yrittäjiä tilaisuuden tullen näpätetään/rangaistaan negatiivisella Oiva-merkinnällä sekä ylimääräisillä tarkastuskäynneillä ja -maksuilla?

Mika Väyrynen

* <https://www.verkkouutiset.fi/a/hallitus-sai-ehdotukset-32-purettavasta-normista-suomalaisten-arkea-helpommaksi/#7f408211>